

- Proširiti kapacitete prilagođene selektivnim oblicima turizma – edukacijskom, rekreativnom, lovnom, ribolovnom i manifestacijskom – u skladu s resursima kao što su Spačvanska šuma, Virovi, etno-baština i OPG ponuda
- Povećati profesionalizaciju uslužnog sektora putem edukacija, licenciranja i mentoriranja za pružatelje usluga, s naglaskom na prirodnu interpretaciju, komunikaciju s gostima i održivo poslovanje
- Digitalizirati i standardizirati smještajne i uslužne operacije, uključujući sustave online rezervacija, prikaz ponude na domaćim i stranim platformama, integraciju digitalnih vodiča i alata za praćenje zadovoljstva korisnika.

Podizanje razine uslužnosti zahtijeva i dodatne mjere poput:

- Sustavnog obrazovanja lokalnih kadrova u turizmu – vodiča, animatora, kuhara i domaćina s kompetencijama za rad u prirodnim i ruralnim destinacijama
- Unaprjeđenja dodatnih sadržaja unutar objekata – npr. edukativni prostori, zona za opuštanje, degustacijske prostorije i prostori za kreativne radionice
- Razvoja modernih komunikacijskih alata i rezervacijskih sustava, osobito za manje pružatelje usluga i OPG-ove kako bi se povećala njihova vidljivost i tržišna dostupnost.

U skladu sa *Strategijom razvoja održivog turizma Republike Hrvatske do 2030.*, unaprjeđenje kvalitete smještaja i usluga u kontinentalnim destinacijama prepoznato je kao ključni preduvjet za ravnomjeren regionalni razvoj, povećanje potrošnje po gostu i jačanje lojalnosti posjetitelja. Smjernice Ministarstva turizma i sporta dodatno naglašavaju važnost usmjeravanja turističkih politika prema podizanju ukupne razine kvalitete, ne samo kroz investicije u infrastrukturu, već i kroz kreiranje vrijednosnog lanca koji uključuje edukaciju, digitalnu transformaciju, interpretaciju i autentičnost iskustva.

Jačanje organizacijskih kapaciteta i inovacija turističke ponude

U okviru unaprjeđenja organizacijskih kapaciteta, Turistička zajednica područja Spačvanska šuma jedna je od turističkih zajednica na području Vukovarsko-srijemske županije koja djeluje sukladno odredbama članka 23. Zakona o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma (NN 52/19, 42/20), u kontekstu novog modela udruživanja lokalnih zajednica radi racionalizacije poslovanja, jačanja sinergijskih učinaka i učinkovitijeg destinacijskog upravljanja. U tom kontekstu, Turistička zajednica područja Spačvanska šuma koordinira aktivnosti na području Grada Otoka, Općine Bošnjaci i Općine Vrbanja, te djeluje u suradnji s Turističkom zajednicom Vukovarsko-srijemske županije. Ovakva struktura omogućuje bolju raspodjelu resursa, zajednički razvoj promocijskih kampanja i strateško planiranje na razini cijelog područja, čime se operacionalizira pristup koji predviđaju Smjernice i upute za izradu plana upravljanja destinacijom Ministarstva turizma i sporta, s ciljem formiranja funkcionalnijeg i održivog sustava upravljanja.

U području inovacija turističke ponude, smjernice razvoja proizlaze iz prioriteta definiranih u *Strategiji razvoja održivog turizma Republike Hrvatske do 2030.* (poglavlje 2.3.), *Nacionalnom planu razvoja održivog turizma do 2027.* (cilj C4, mjere C4.1 i C4.3), kao i specifičnih nalaza iz *Analize stanja* iz ovoga dokumenta (npr. poglavlja o atrakcijama, turističkoj infrastrukturi i digitalizaciji), gdje se naglašava važnost inovativnog pristupa razvoju ponude i jačanju kapaciteta lokalnih dionika.

Slijedom toga, ključni pravci inovacija u destinaciji Spačvanske šume uključuju:

- Razvoj digitalne interpretacije prirodne i kulturne baštine, posebno kroz buduću integraciju multimedijalnih sadržaja na ključnim lokalitetima poput planiranog etno parka "Josip Lovrećić", rekonstruirane tradicijske kuće u Komletincima, Gašparčevog Magacina te uz postojeće poučne staze na Virovima. Time se osigurava kvalitetniji doživljaj prirodne i kulturne baštine destinacije.

- Uspostava tematskih ruta koje povezuju šumske, riječne i rekreacijske resurse s manifestacijama, lokalnim OPG-ovima i sadržajima nematerijalne baštine. Ovi pravci razvoja oslanjaju se na projekte poput uređenja Vjerova, izgradnje riječne marine na Bosutu, izletišta Zvezdangrad te biciklističkih staza na području Otoka i Bošnjaka.
- Digitalna promocija i distribucija turističke ponude, s fokusom na virtualne šetnje, interaktivne mape i alate za rezervaciju aktivnosti i posjeta. Uspostavom suvremenih digitalnih kanala omogućit će se bolja dostupnost i vidljivost ponude šireg područja Spačvanske šume, posebno za posjetitelje zainteresirane za prirodu, aktivni odmor i lokalnu gastronomiju.
- Razvoj kompetencija lokalnih dionika, kroz edukacije i radionice za interpretaciju prirode, kulturne baštine, vođenje tura i primjenu storytelling tehnika, s naglaskom na održivo poslovanje i upravljanje turističkim doživljajem. Time se dodatno jača uloga lokalne zajednice u kreiranju i održavanju ponude destinacije.

Implementacija navedenih mjera ima potencijal značajno povećati konkurentnost destinacije, unaprijediti kvalitetu doživljaja, produljiti boravak posjetitelja te smanjiti oslonjenost na sezonski turizam i pojedinačne manifestacije. Time se područje Spačvanske šume pozicionira kao destinacija koja aktivno gradi kapacitete za održivi i inovativni razvoj turizma.

4.4. Identificiranje ciljeva

Ciljevi razvoja turizma na području Spačvanske šume definirani su u skladu s ključnim nacionalnim i regionalnim strateškim dokumentima, posebno *Strategijom razvoja održivog turizma Republike Hrvatske do 2030.*, *Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027.*, *Strategijom razvoja turizma destinacije prirodne baštine (Grad Otok)*, zatim *Provedbenim programom Općine Bošnjaci*, *Provedbenim programom Općine Vrbanja* te *Marketing i upravljačkom strategijom za Otočke virove*. Ti dokumenti

naglašavaju važnost održivosti, aktivacije prirodnih resursa, interpretacije baštine i suradnje među lokalnim dionicima kao ključnih preduvjeta razvoja.

Na razini lokalnih strateških dokumenata istaknuti su ciljevi poput:

1. Unaprjeđenje turističke infrastrukture u svrhu održivog korištenja prirodnih resursa, s naglaskom na Spačvansku šumu, Otočke virove i rijeku Bosut
2. Aktivacija kulturno-povijesnih lokaliteta i nematerijalne baštine (Otočka suvara, Slavonska kuća, šlingeraj, Šumarski muzej) u svrhu kreiranja diferencirane ponude
3. Jačanje institucionalnih kapaciteta i upravljanja turističkim sustavom na razini destinacije Spačvanska šuma
4. Povećanje gospodarskih učinaka turizma kroz jače uključivanje lokalne zajednice i OPG-ova.

Kao temeljna okosnica turističkog pozicioniranja definirani su sljedeći prioritetni turistički proizvodi:

1. Aktivni i rekreativni turizam – uz biciklističke i pješačke rute kroz Spačvansku šumu i uz rijeku Bosut, edukativne staze i sportsku infrastrukturu (npr. adrenalinski park, kayak)
2. Prirodni i edukativni turizam – Bioekološko-edukacijski centar Virovi, poučne staze, interpretacija ekosustava Spačvanske šume, rezervata i staništa
3. Kulturni i povijesni turizam – valorizacija objekata poput Slavonske kuće, Šumarskog muzeja, Otočke suvare, arheoloških lokaliteta i manifestacija vezanih uz tradiciju i običaje
4. Eno-gastronomski turizam – ponuda OPG-ova, lokalnih proizvoda, kušaonica i restorana s naglaskom na autentične srijemske i slavonske okuse,

Povrh strateških ciljeva, područje Spačvanske šume, s naglaskom na Grad Otok te općine Bošnjaci i Vrbanja, kroz svoje lokalne strateške dokumente definira

sljedeće prioritetne turističke proizvode kroz koje isporučuje svoju turističku ponudu:

Prioritetni turistički proizvodi, destinacija Spačvanska šuma

Područje	RH	VSŽ	Spačvanska šuma
<i>Strateški dokument/ turistički proizvod</i>	Strategija održivog turizma RH do 2030. i Nacionalni plan održivog turizma do 2027.	Plan Razvoja VSŽ 2021.-2027.	Nema adekvatnog strateškog dokumenata- s WEB stranice TZ Spačvanska šuma
Kulturni turizam	DA	DA	DA
Aktivni turizam	DA	DA	DA
Eno-gastronomski turizam	DA	DA	DA
Zdravstveni turizam	DA	NE	NE
Sportski turizam	DA	NE	NE
Agroturizam	DA	DA	NE
Gradski turizam	DA	NE	NE
Turizam na rijekama i jezerima	DA	DA	NE
Lovni turizam	DA	NE	NE
Poslovni turizam (MICE)	DA	NE	NE
	Prioritet na temelju strateškog dokumenta		
	Potencijal kroz resursnu osnovu		

Izvor: Relevantni nacionalni, regionalni i lokalni strateški dokumenti, obrada autora.

Ovi ciljevi u cijelosti su usklađeni s nacionalnim razvojnim prioritetima u turizmu, osobito s naglaskom na ravnomjerniji prostorno-vremenski razvoj, diferencijaciju ponude, jačanje autentičnih lokalnih doživljaja i poticanje turističke aktivnosti tijekom cijele godine. U skladu s time, razvoj turističkih proizvoda i usluga na području Spačvanske šume treba pratiti dodatne smjernice:

- Interpretacija prirodne i kulturne baštine uz korištenje digitalnih i storytelling alata – npr. za Otočke virove, Virgrad, Slavonsku kuću i Šumarski muzej
- Povećanje kapaciteta za smještaj i ugostiteljstvo, osobito u kategoriji objekata s dodatnim sadržajem, koji mogu produljiti boravak i povećati potrošnju
- Razvoj multifunkcionalne infrastrukture koja koristi i lokalnoj zajednici i posjetiteljima (rekreacijske zone, edukacijski centri, info punktovi)
- Aktivno uključivanje lokalnih proizvođača i dionika u lanac turističke ponude, kroz promociju i distribuciju proizvoda na mjestu nastanka
- Bolje pozicioniranje destinacije na tržištu, osobito kroz umrežavanje sa sličnim destinacijama prirodne baštine i zajednički marketing.

Kako se naglašava u Smjernicama Ministarstva turizma i sporta, održivi razvoj turizma u kontinentalnim destinacijama mora biti inkluzivan, lokalno ukorijenjen i strateški integriran. Spačvanska šuma u tom pogledu ima vrlo dobre preduvjete – od resursne osnove i prepoznatljivosti projekata poput Otočkih virova, do spremnosti lokalnih aktera za suradnju i zajedničko planiranje razvoja.

4.5. Mjere i aktivnosti

U cilju operativne razrade strateških ciljeva definiranih u prethodnom poglavlju, plan upravljanja destinacijom Spačvanska šuma koristi isti strukturirani okvir mjera kao i plan upravljanja destinacijom Vukovarsko-srijemska županija. Na taj način osigurava se usklađenost strateških intervencija na lokalnoj i regionalnoj razini, kao i prepoznatljivost u komunikaciji prema nadležnim tijelima i izvorima financiranja.

Sljedećih pet mjera iz županijskog okvira potvrđene su kao relevantne za Turističku zajednicu područja Spačvanska šuma, prema klasifikaciji iz projektne tablice koja uključuje 16 identificiranih projekata.⁴

Mjera 1: Razvoj kulturne infrastrukture i interpretacijskih centara

Cilj mjere je valorizacija kulturne baštine kroz razvoj interpretacijskih centara, muzeja i tematskih sadržaja.

Primjeri projekata:

- Rekonstrukcija tradicijske kuće u Komletincima
- Izgradnja etno parka "Josip Lovrećić" s interpretacijskim centrom
- Gašparčev Magacin.

Mjera 2: Unaprjeđenje cikloturističke infrastrukture

Cikloturizam je identificiran kao važan element održivog i aktivnog turizma. Mjera uključuje jačanje postojeće biciklističke infrastrukture te razvoj novih staza povezanih s tematskim i prirodnim resursima.

Primjeri projekata:

- Izgradnja biciklističkih staza na području Grada Otoka
- Izgradnja biciklističkih staza na području Općine Bošnjaci
- Biciklistička staza na području općine Vrbanja.

Mjera 5: Razvoj sportsko-rekreacijskih i lječilišnih kapaciteta

Razvoj sportskih i rekreativnih sadržaja pridonosi produženju sezone, kvaliteti boravka i širenju turističke ponude.

Primjeri projekata:

⁴ Mjera 3 – Podrška razvoju tematskih ruta i tematskih parkova, Mjera 4 – Povećanje kvalitete smještaja i turističkih kapaciteta te Mjera 8 – Ostale inicijative za održivi i odgovorniji turizam nisu zastupljene među projektima za TZ područja Spačvanska šuma.

- Izgradnja sportsko-rekreacijske zone "Ciglane"
- Izgradnja adrenalinskog parka
- Polivalentno igralište
- Uređenje sportsko-rekreativnog izletišta Zvezdangrad na rijeci Studvi.

Mjera 6: Unaprjeđenje turističke infrastrukture i atrakcija

Ova mjera obuhvaća revitalizaciju javnih prostora, stvaranje atraktivnih punktova i poboljšanje pristupa turističkim atrakcijama.

Primjeri projekata:

- Izgradnja poučnih staza na Virovima
- Izgradnja riječne marine na Bosutu
- Uređenje Bošnjačkih Vjerova
- Rekonstrukcija, adaptacija, proširenje i uređenje ribičke kuće
- Uređenje obale rijeke Save na Jasenovačici.

Mjera 7: Okolišni i održivi razvoj turističkih prostora

Odgovor na klimatske izazove i zelenu tranziciju. Mjera uključuje uređenje parkova, sadnju drvoreda, korištenje obnovljivih izvora energije i održivih materijala u turističkoj infrastrukturi.

Primjer projekta:

- Uređenje parkova.

Svaka od mjera i pripadajućih projekata predstavlja temelj za ostvarenje strateških ciljeva utvrđenih ovim Planom te pridonosi održivom i integriranom razvoju turizma u destinaciji Spačvanska šuma.

5. Smjernice i preporuke za dionike razvoja

Sukladno Uputama za izradu Plana upravljanja destinacijom, ovo poglavlje definira uloge i odgovornosti glavnih dionika u procesu razvoja turizma na području Spačvanske šume te daje preporuke za koordinirani i učinkovit pristup provedbi strateških ciljeva. Turistička zajednica područja Spačvanska šuma, u skladu sa Zakonom o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma (NN 52/19, 42/20), ima ulogu koordinatora razvoja turizma te poticatelja i inicijatora projekata, osobito u domeni interpretacije prirodne baštine, edukativnih i doživljajnih sadržaja. Turistička zajednica djeluje kao nositelj projekata koji se odnose na razvoj turističkih proizvoda poput tematskih staza, edukacijskih centara i promocije destinacije, dok jedinice lokalne samouprave – Grad Otok te općine Bošnjaci i Vrbanja – preuzimaju ulogu nositelja infrastrukturnih projekata, čime se osigurava prirodna i funkcionalna podjela odgovornosti unutar sustava.

S jedne strane, kulturno-edukativni i prirodni projekti, poput Bioekološko-edukacijskog centra Virovi, uređenja izletišta i staza, te manifestacija vezanih uz prirodnu baštinu, provode se u suradnji s turističkom zajednicom kao nositeljem ili partnerskim tijelom. S druge strane, veći infrastrukturni projekti poput izgradnje biciklističke infrastrukture, revitalizacije Slavonske kuće i

razvoja kapaciteta za smještaj i ugostiteljstvo provode se kroz sustav lokalne samouprave – Grad Otok, Općina Bošnjaci i Općina Vrbanja – uz podršku Vukovarsko-srijemske županije.

Kroz identificirane mjere i projekte, jasno se vidi da sustav funkcionira na temelju partnerskog modela u kojem:

- Turistička zajednica područja Spačvanska šuma inicira i koordinira tematske i interpretacijske projekte
- Grad Otok, Općina Bošnjaci i Općina Vrbanja osiguravaju provedbu infrastrukturnih ulaganja
- Lokalni dionici (muzeji, škole, udruge, OPG-ovi, privatni sektor) sudjeluju u oblikovanju sadržaja i održivosti projekata
- Vukovarsko-srijemska županija i nacionalna razina podupiru provedbu kroz strateške dokumente, sufinanciranje i regulatorni okvir.

Ovakav model osigurava provedbu integriranog turističkog razvoja u skladu sa *Strategijom razvoja održivog turizma Republike Hrvatske do 2030. godine* te *Planom razvoja Vukovarsko-srijemske županije*. Primjena ovog koordiniranog pristupa također je u skladu s preporukama iz smjernica koje ističu važnost "uspostavljanja suradnje i koordinacije između turističkih zajednica, jedinica lokalne i područne samouprave, lokalnih zajednica, gospodarstvenika i civilnog sektora radi provedbe mjera iz Plana upravljanja destinacijom" (Smjernice i preporuke za dionike razvoja). Doprinos svih dionika posebno je izražen u fazi izrade Plana, gdje su kroz konzultacije i participaciju definirani razvojni prioriteti i konkretizirani projekti. Ukupna vrijednost infrastrukturnih i razvojnih projekata za koje je poznata procijenjena vrijednost iznosi oko 22.098.840 eura, uz dodatne projekte čija će se vrijednost utvrditi u narednim fazama pripreme i prijave. Ovi pokazatelji potvrđuju da destinacija ima čvrstu razvojnu osnovu i izraženu spremnost za daljnju aktivaciju turističkog potencijala.

Svi navedeni procesi ukazuju na jasno definiranu podjelu odgovornosti i ulogu svakog dionika te doprinose stvaranju preduvjeta za dugoročan, integriran i održiv razvoj turizma u području Spačvanske šume. U tom kontekstu, iznimno

je važno osigurati kontinuiranu međusobnu komunikaciju, razmjenu informacija i redovitu evaluaciju provedbe kako bi se pravovremeno reagiralo na izazove te dodatno osnažilo povjerenje i suradnja među dionicima na svim razinama.

Važno je naglasiti da pojedine aktivnosti i smjernice definirane u ovom Planu već djelomično ili u potpunosti provode pojedini dionici, uključujući Turističku zajednicu i druge lokalne aktere. Ukoliko su određeni mehanizmi koordinacije, promocije, edukacije ili praćenja već uspostavljeni – nužno je njihov daljnji razvoj i održavanje, uz osiguranje resursa i institucionalne podrške. U slučajevima gdje provedba još nije započela ili nije strateški prioritet u ovom trenutku, preporučuje se fokusirati na komponente Plana koje otvaraju najveće razvojne mogućnosti u srednjoročnom razdoblju. Ovakav fleksibilan pristup omogućava svakom dioniku da racionalno upravlja vlastitim kapacitetima, a istovremeno doprinosi usklađenom i ciljanom razvoju turističke destinacije.

5.1. Smjernice i preporuke za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave

Za Grad Otok te općine Bošnjaci i Vrbanja, koje zajedno čine područje djelovanja Turističke zajednice područja Spačvanska šuma, smjernice i preporuke za razvoj turizma obuhvaćaju nekoliko ključnih područja:

1. Opći smjer razvoja turizma

- **Pozicioniranje Spačvanske šume kao prirodno-edukativne i rekreativne destinacije:** Potrebno je kontinuirano promovirati resursnu vrijednost šume, kompleks Otočkih virova i rijeke Bosut, uz naglasak na održivi turizam, interpretaciju prirode i obiteljski boravak.
- **Edukacija i promocija turističkih resursa:** Važno je razvijati edukacijske programe za lokalne dionike – pružatelje usluga, vodiče, OPG-ove – s fokusom na očuvanje okoliša, lokalne baštine i aktivnog odmora.

- **Razvoj održivog turizma:** Poticati razvoj turizma temeljenog na rekreaciji, biciklističkim i pješačkim stazama, promatranju ptica, interpretaciji šumskih staništa i sezonskim manifestacijama, uz očuvanje prirodnog prostora.

2. Razvoj prometne i komunalne infrastrukture

- **Povezivanje s drugim destinacijama:** Unaprjeđivati cestovnu i željezničku povezanost područja, osobito pristupačnost kompleksu Virovi i glavnim ulazima u Spačvansku šumu.
- **Povećanje smještajnih kapaciteta:** Poticati privatna i javna ulaganja u kvalitetniji smještaj, osobito kapacitete povezane s ruralnim, lovničkim i edukativnim turizmom.
- **Revitalizacija komunalne infrastrukture:** Nastaviti s uređenjem pristupnih cesta, parkirališta, sanitarnih čvorova i javnih prostora uz ključne atrakcije, posebice uz Otočke virove, Virgrad i izletišta.

3. Upravljanje prirodnom i kulturnom baštinom

- **Očuvanje i aktivacija ključnih lokaliteta:** Sustavno ulagati u održavanje Slavonske kuće, Šumarskog muzeja, Otočke suvare i Virgrada te omogućiti njihovu punu funkcionalnost i veću turističku upotrebu.
- **Interpretacija baštine i edukacija:** Razviti digitalne i prostorne alate za interpretaciju prirodne i nematerijalne baštine, uključujući multimediju, tematske rute i edukativne materijale.
- **Integracija lokalnih manifestacija i identiteta:** Povezati lokalne događaje (npr. Divan je kićeni Srijem, Dani šume) s turističkim proizvodima te ih pozicionirati u regionalni kalendar događanja.

4. Upravljanje sportskom i rekreativnom infrastrukturom

- **Razvoj rekreativne infrastrukture:** Povećati broj odmorišta, rekreativnih zona, biciklističkih servisa i pristupnih točaka uz staze Spačvanske šume.
- **Poticanje sportskog i outdoor turizma:** Organizirati sportsko-rekreativne događaje poput biciklističkih tura, nordijskog hodanja, orijentacijskih natjecanja i promatranja ptica.

5. Povezivanje s lokalnom zajednicom

- **Suradnja s lokalnim poduzetnicima i OPG-ovima:** Poticati umrežavanje proizvođača hrane, pića i rukotvorina s turističkom ponudom, osobito kroz tematske rute i suvenirsku prodaju.
- **Podrška inicijativama zajednice:** Jačati ulogu udruga i lokalnih organizacija u organizaciji manifestacija, edukaciji i stvaranju ponude temeljene na lokalnoj tradiciji i znanju.

6. Digitalna transformacija u turizmu

- **Digitalna promocija:** Sustavno ulagati u razvoj internetske stranice, društvenih mreža i promotivnih kampanja s fokusom na prirodu, rekreaciju i doživljaje u šumi.
- **Pametna infrastruktura i interpretacija:** Ulagati u interaktivne karte, aplikacije za posjetitelje, QR kod sustave i info-točke na glavnim ulazima u destinaciju, čime se povećava dostupnost i vrijednost sadržaja.

5.2. Smjernice i preporuke za turističke zajednice

Turistička zajednica područja Spačvanska šuma ima ključnu ulogu u razvoju, promociji i upravljanju turizmom na razini destinacije. Njezina zadaća je koordinirati sve relevantne dionike, poticati održiv razvoj turizma i unaprjeđivati turističko iskustvo kako bi područje Spačvanske šume postalo prepoznatljiva, konkurentna i održiva destinacija u kontinentalnom dijelu Hrvatske.

1. Strateško planiranje i upravljanje turizmom

- Razviti lokalni turistički plan koji je usklađen s regionalnim i nacionalnim strateškim dokumentima (*Strategija razvoja održivog turizma RH do 2030.*, *Plan razvoja Vukovarsko-srijemske županije*).
- Potaknuti razvoj održivog turizma koji štiti prirodne resurse Spačvanske šume, uključujući biološku raznolikost i kulturno-povijesne vrijednosti.
- Uspostaviti redovitu koordinaciju s dionicima s područja Grada Otoka te općina Bošnjaci i Vrbanja radi učinkovitijeg upravljanja turizmom i zajedničkog planiranja aktivnosti.

2. Promocija i brendiranje destinacije

- Razviti jedinstveni identitet destinacije temeljen na prirodnim resursima (Spačvanska šuma, Otočki Virovi), održivosti, miru i autentičnosti.
- Intenzivirati prisutnost destinacije na digitalnim platformama – web stranici, društvenim mrežama, mobilnim aplikacijama.
- Pripremiti atraktivne i kvalitetne promotivne materijale s naglaskom na šumske staze, biciklističke ture, promatranje ptica, edukativne sadržaje i lokalnu eno-gastro ponudu.

3. Podrška lokalnim turističkim subjektima

- Poticati vidljivost i uključivanje lokalnih OPG-ova, iznajmljivača i ugostitelja u turističke pakete.
- Organizirati radionice za jačanje kompetencija lokalnih dionika u području uslužnosti, interpretacije prirode, održivog poslovanja i digitalnog marketinga.
- Umrežavati pružatelje usluga u zajedničke tematske itinerare koji povezuju prirodu, gastronomiju i lokalne proizvode.

4. Poboljšanje turističke infrastrukture

- Unaprijediti postojeću turističku signalizaciju i dodatno označiti ključne atrakcije unutar i oko Spačvanske šume.
- Postaviti digitalne info-točke na ulazima u šumske staze, kod Otočkih virova, Šumarskog muzeja i sličnih lokacija.
- Potaknuti razvoj infrastrukture koja potiče aktivni turizam – biciklističke staze, odmorišta, samoposlužni biciklistički punktovi.

5. Organizacija i podrška manifestacijama

- Aktivno sudjelovati u promociji i razvoju lokalnih manifestacija kao što su "Divan je kićeni Srijem", "Dani šume", "Advent u Otoku", "Dan ptica selica" i druge slične inicijative.
- Razvijati nove događaje koji interpretiraju šumske, vodene i etnografske teme.
- Poticati uključivanje lokalnog stanovništva, kulturnih udruga i školskih ustanova u kreiranje manifestacija.

6. Suradnja s drugim institucijama

- Uspostaviti i formalizirati suradnju s općinama i gradovima u okruženju, Županijskom turističkom zajednicom, Hrvatskim šumama i parkovima prirode.
- Sudjelovati u nacionalnim i europskim projektima koji potiču održivi razvoj turizma, edukaciju i jačanje kapaciteta.
- Razvijati prekogranične projekte s ciljem povezivanja s destinacijama sličnih prirodnih karakteristika.

7. Praćenje i analiza turizma

- Redovito prikupljati i analizirati podatke o broju posjetitelja, strukturi gostiju, zadovoljstvu i učincima manifestacija.
- Pratiti učinkovitost promotivnih kampanja korištenjem alata digitalne analitike.

- Razviti sustav povratnih informacija posjetitelja s ciljem kontinuiranog poboljšanja ponude i sadržaja.

5.3. Smjernice i preporuke za druge dionike u turizmu i upravljanju turizmom u destinaciji

Ključni dionici u turizmu i upravljanju turizmom u području Spačvanske šume uključuju sve sudionike koji doprinose razvoju, promociji i održivosti turizma u destinaciji. Važno je da svi akteri imaju mogućnost suradnje kako bi se ostvario glavni cilj – jačanje tržišne pozicije područja Spačvanske šume kao prepoznatljive i održive kontinentalne destinacije.

Najvažniji dionici u turizmu su subjekti javnog sektora, privatnog sektora, civilnog društva i drugi relevantni akteri. Sažeti popis dionika nalazi se u nastavku:

Lokalna i regionalna vlast

- Grad Otok
- Općina Bošnjaci
- Općina Vrbanja
- Vukovarsko-srijemska županija.

Turističke zajednice

- Turistička zajednica područja Spačvanska šuma
- Turistička zajednica Vukovarsko-srijemske županije.

Privatni sektor

- Ugostitelji i pružatelji smještaja (npr. OPG-ovi, seljačka domaćinstva, kuće za odmor)
- Obiteljska poljoprivredna gospodarstva (OPG-ovi)
- Turističke agencije i vodiči
- Organizatori manifestacija i događanja

- Kreativne industrije (kultura, dizajn, digitalne agencije).

Javne ustanove i organizacije

- Bioekološko-edukacijski centar Virovi
- Šumarski muzej u Bošnjacima
- Kulturne i obrazovne institucije
- Razvojne agencije, komunalna i vodna poduzeća.

Mediji i promotivni partneri

- Lokalni i nacionalni mediji
- Influenceri i putopisci
- Marketinške i PR agencije.

Lokalno stanovništvo

- Udruge građana, zajednice, volonteri
- Lokalni umjetnici i nositelji tradicije.

Nastavno na popis dionika u turizmu u destinaciji Spačvanska šuma, za njih su pripremljene smjernice i preporuke, a s ciljem kvalitetnijeg upravljanja turizmom u ovoj destinaciji.

Jedinice lokalne i regionalne samouprave i turističke zajednice

- Suradnja s privatnim sektorom i udrugama na razvoju turističkih proizvoda (prirodni turizam, aktivni turizam, eno-gastro i interpretacijski turizam)
- Planirati razvoj koji štiti prirodne resurse Spačvanske šume i kulturnu baštinu
- Digitalizirati turističku promociju i usluge
- Organizira edukacije o održivom turizmu i destinacijskom menadžmentu
- Uključiti se u prekogranične i nacionalne razvojne projekte.

Privatni sektor (ugostitelji, OPG-ovi, smještaj, agencije)

- Unaprjeđivati kvalitetu i raznolikost ponude kroz inovacije i obrazovanje
- Promovirati lokalne proizvode i surađivati s kulturnim institucijama
- Razvijati smještajne kapacitete za obitelji, rekreativne goste i škole u prirodi
- Primjenjivati održive prakse i uključiti se u relevantne procese certificiranja održivosti.

Javne ustanove i organizacije

- Uključivati muzeje, centre i škole u edukaciju posjetitelja i tumačenje baštine
- Potaknuti organizaciju kulturnih, edukativnih i sportskih programa u prirodi
- Stvarati kalendar događanja koji uključuje cijelu destinaciju.

Mediji i promotivni partneri

- Komunicirati autentične priče o prirodi, ljudima i tradiciji Spačvanske šume
- Izrađivati kvalitetan vizualni sadržaj za društvene mreže i kampanje
- Organizirati studijska putovanja za novinare i influencere
- Promicati vrijednosti održivog turizma kroz sve komunikacijske kanale.

Lokalna zajednica i volonteri

- Sudjelovati u zaštiti okoliša i kulturne baštine
- Promicati gostoljubivost i lokalni identitet
- Biti aktivni sudionici u manifestacijama i inicijativama
- Predlagati ideje i potrebe za daljnji razvoj turizma.

Turisti